

2.3. A települési önkormányzat rendelkezésére álló, az esélyegyenlőség szempontjából releváns adatok, kutatások áttekintése, adathiányok kimutatása

A helyzetelemzés alapját szolgáló statisztikai adatokat a KSH-tól, az Országos Területfejlesztési és Területrendezési Információs Rendszer (TEIR) adatbázisokból, valamint a Hivatal részére rendelkezésre álló helyi nyilvántartásokból kerültek összegyűjtésre, továbbá felhasználásra kerültek az ágazati beszámolók, valamint a szervezeti egységek és intézmények szakembereinek tapasztalatai.

Az esélyegyenlőség szempontjából hátrányos helyzetű társadalmi célcsoportok

3. A mélyszegénységben élők és a romák helyzete, esélyegyenlősége

3.1. Jövedelmi és vagyoni helyzet

A mélyszegénység összetett jelenség, amelynek okai többek között szocializációs különbségek, iskolai, képzettségbeli és foglalkoztatottságbeli deficitekben mutatkoznak meg, és gyakran súlyos megélhetési zavarokhoz vezetnek. A mélyszegénység hatása a lakhatási, táplálkozási körülményekben, az érintettek egészségi állapotában is jelentkezik.

A mélyszegénységben élők jövedelmi és vagyoni helyzete tekintetében Józsefváros nagy eltérősegeket mutat, attól függően, hogy a kerület melyik negyedében élőkre vonatkozóan vizsgáljuk. A körüttől a belváros felé eső terület, illetve a Tisztviselő-telep lakosságát tekintve elmondhatjuk, hogy ezek a területek polgárosodottabb és jobb módúak által lakott része a kerületnek, a külső részekhez és a lakótelepen élőkhez képest.

A belső területek sűrűbben lakottak, de Külső-Józsefvárosnak is vannak zsúfoltabb körzetei, különösen a lakótelepes övezetben. A kerület külső övezetében, a régebbi, zsúfoltabb bérlakás és panel lakótelepi tömbök lakói körében nagyobb arányban fordulnak elő az alacsonyabb iskolázottsággal rendelkező, rosszabb munkaerő-piaci státuszú csoportok képviselői. Az alacsony jövedelmi/vagyoni helyzetet növelő tényező a munkanélküliség, a nagyobb gyermekszám, a fogyatékkal élés.

A szegénység, a perifériára szorulás, a társadalmi kirekesztődés mind-mind láthatóak a kerületben. Az idősek és a gyerekek eltartottsági rátája budapesti viszonylatban magas.

A szegénység kialakulása és fennmaradása – egyéb iskolázottsági és szociológiai tényezők mellett – a foglalkoztatottság hiányára vezethető vissza.

A népesség nemzetiségi összetétele a főváros más kerületeihez képest heterogénebb képet mutat, amelyet leginkább a magukat cigány nemzetiségűnek vallók magas aránya magyaráz, hiszen a fővárosi átlag 2,83 %-ával szemben Józsefvárosban a népesség 4%-a azonosítja magát cigány nemzetiségűnek. A cigányság valós aránya azonban ennél jóval magasabb, 10 % feletti lehet. Emellett fontos megjegyezni, hogy a kerületben a Roma Önkormányzat mellett további 10 nemzetiségi önkormányzat is működik (bolgár, görög, lengyel, német, örmény, román, ruszin, szerb, szlovák).

A közbiztonság vonatkozásában Belső Józsefváros a leginkább változatos és veszélyeztetett terület. Jellemzőek a közterületi, vagyon elleni és erőszakos bűncselekmények,

szabállysértések. A mindennapok részét képezik a kábítószer és a kábítószerhez kapcsolódó járulékos bűncselekmények, a lopástól a garázdaságon át a prostitúcióig. Kizárólag a közrend folyamatos felügyelete, céltudatos, célirányos fenntartása, ellenőrzése által lehetséges egyfajta egyensúly kialakítása és megtartása, melynek első eredményei már jelentkeztek.

Az összes rendőri eljárásban regisztrált bűncselekmények 100 ezer lakosra vetített aránya 2016-ban 6674,8, 2017-ben 5996,5, mely 10,2%-os csökkentést mutat. A kiemelten kezelt bűncselekmények közül a kifosztások száma 2016-ban 125-ről, 2017-ben 76-ra 39,2 %-kal csökkent. A lopások számának 8%-os csökkenése figyelhető meg, 2016-ban 2501, míg 2017-ben 2302 lopást regisztráltak a kerületben.

Összegezve megállapítható, hogy a vagyon elleni, illetőleg az állampolgárok anyagi problémájával összefüggő bűncselekmények elkövetése csökkent.

3.2. Foglalkoztatottság, munkaerő-piaci integráció

2013. évben a Helyi Esélyegyenlőségi Program helyzetelemzésének készítésekor a munkanélküliekkel kapcsolatos adatok 2008 óta emelkedő tendenciát mutattak. A munkanélküliségi mutató tartóssá vált, a tartós 180 napot meghaladó munkanélküliek aránya is jelentős volt. Ez a tendencia 2014 évtől kezdődően nem folytatódott tovább.

Azonban a hátrányos helyzetűek munkaerő-piaci belépésének esélye továbbra is erősen korlátozott.

A hátrányos helyzetű munkanélküliek és inaktívak foglalkoztathatóságának javítását, a nyílt munkaerőpiacra való be-, illetve visszasegítését támogatta a TÁMOP-1.1.2-11/1 kódszámú „A hátrányos helyzetűek foglalkoztathatóságának javítása” című kiemelt projekt. A munkaerő-piaci hátrányok és a kirekesztődés kockázata fokozottabban érint egyes csoportokat. Különösen hátrányos helyzetben vannak, így a projekt célcsoportjait képezték: az alacsony iskolai végzettségűek, a 25 év alatti és pályakezdő fiatalok, az 50 év feletti, a GYES-ről, GYED-ről, GYET-ről és ápolási díjról visszatértek, a foglalkoztatást helyettesítő támogatásban részesülők, valamint a tartós munkanélküliséggel veszélyeztetettek.

Az Önkormányzat komplex, a hátrányos helyzetűeket segítő programja a Magdolna Negyed szociális városrehabilitációs program volt (MNP III- azonosító szám: KMOP-5.1.1/B-12-k-2012-0001), mely 2013.03.01. és 2015.10.31. között zajlott, és a kerület egyik leghátrányosabb helyzetű térségében valósította meg szerteágazó projektjeit. A képzési és foglalkoztatási programok között az álláskereső olyan speciális csoportjainak is kínált külön programokat, mint a munkanélküli nők, diákok, pályakezdők, megváltozott munkaképességűek, segítséget kaptak az iskolai beilleszkedési problémával küzdő gyerekek éppen úgy, mint a megfelelő iskolai végzettséggel, szakképzettséggel nem rendelkező felnőttek.

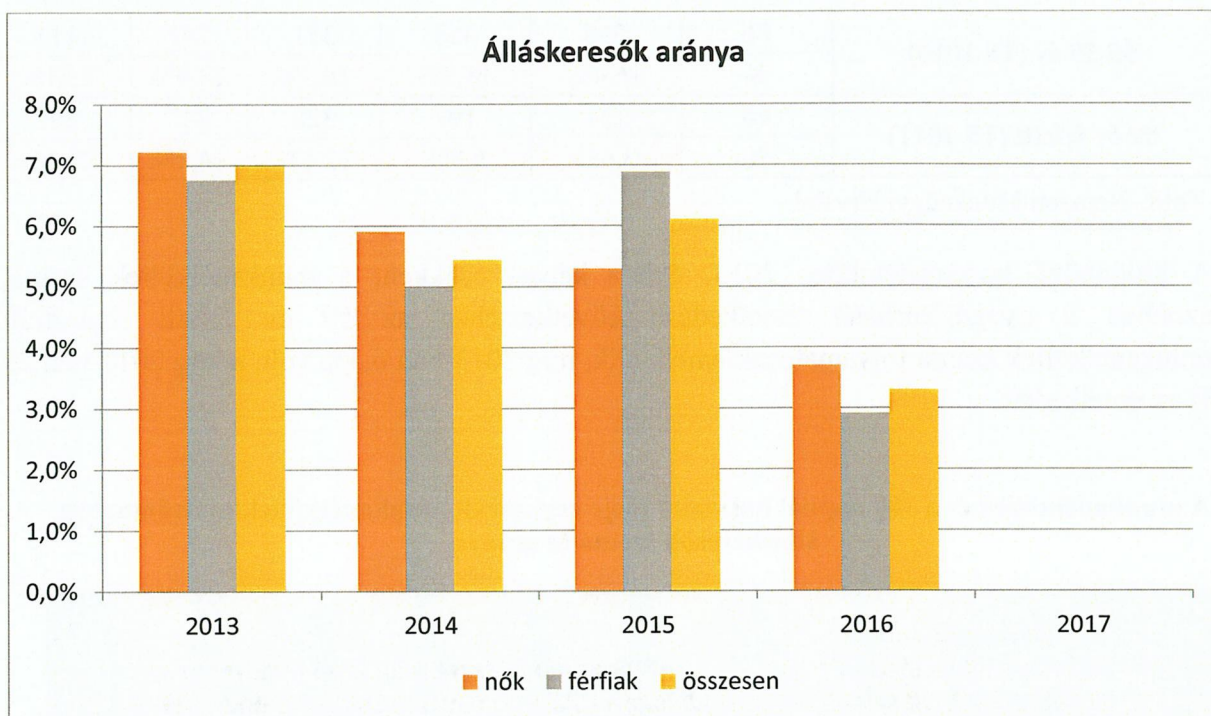
A munkanélküliség csökkentését segíti elő a vállalkozások számának növekedése. Józsefvárosban a fővárosinál sűrűbb a vállalkozások jelenléte, amely a kft-k relatív magas számából adódik. Kedvező potenciált jelent a kerületben található egyetemek által nyújtott kutatói környezet, amely az innováció és a kreatívipar egyik alappillére. A regisztrált cégek 2016. évi aránya Józsefvárosban (30,9%), alatta marad a fővárosinak (33,8%), azonban az itt

található egyetemek együttműködése további potenciált jelentenek a kreatív ipar fejlődése számára. A Smart City stratégia alapján a tervek között szerepel egy nonprofit szervezet létrehozása, amely a terület elsődleges gazdasági fejlesztési ügynökségeként funkcionál, és mind az induló, mind pedig már működő vállalkozások számára nyújt különböző szolgáltatásokat. A széleskörű szolgáltatások kiterjedhetnek egyrészt szakmai mentoráció, valamint kedvező életkörülmények (irodahelyiség, kedvezményes adók, magas életminőséget biztosító lakások) nyújtására.

A következő táblázat a nyilvántartott álláskeresők számának és arányának alakulását mutatja, 15-64 évesek között. 2013-ban a 15-64 év közötti állandó népesség 7%-a volt nyilvántartott álláskereső. A Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Tervében szereplő intézkedéseknek is köszönhetően 2017-ben a 15-64 év közötti állandó népesség 2 %-a volt nyilvántartott álláskereső.

Év	15-64 év közötti állandó népesség (fő)			Nyilvántartott álláskeresők száma (fő)					
	Nő	Férfi	Összesen	Nő		Férfi		Összesen	
	Fő	Fő	Fő	Fő	%	Fő	%	Fő	%
2013	25777	26276	52 053	1860	7,2%	1775	6,8%	3 635	7,0%
2014	26124	27116	53 240	1544	5,9%	1353	5,0%	2 897	5,4%
2015	25975	27233	53 208	1375	5,3%	1188	4,4%	2 563	4,8%
2016	25633	27102	52 735	950	3,7%	790	2,9%	1 740	3,3%
2017	n.a	n.a	52 478	562	-	477		1 039	2,0%

TEIR

A diagramon is látható, hogy míg 2013., 2014. és a 2016. évben magasabb a női álláskeresők száma, addig 2015-ben a férfiak aránya magasabb.

Regisztrált munkanélküliek/nyilvántartott álláskeresők száma korcsoportok szerint

Regisztrált munkanélküliek/ nyilvántartott álláskeresők száma összesen	Fő összesen	2013	2014	2015	2016	2017
		3635	2896,75	2562	1739,75	891,75
20 év alatti (TS 1002)	Fő	27	25	20	15	6
	%	0,7%	0,9%	0,8%	0,9%	0,7%
20-24 év (TS 1003)	Fő	273	201	153	103	40
	%	7,5%	6,9%	6,0%	5,9%	4,5%
25-29 év (TS 1004)	Fő	348	260	215	147	67
	%	9,6%	9,0%	8,4%	8,4%	7,5%
30-34 év (TS 1005)	Fő	411	288	234	166	78
	%	11,3%	9,9%	9,1%	9,6%	8,7%
35-39 év (TS 1006)	Fő	454	354	306	201	84
	%	12,5%	12,2%	12,0%	11,5%	9,4%
40-44 év (TS 1007)	Fő	463	356	291	200	97
	%	12,7%	12,3%	11,4%	11,5%	10,9%
45-49 év (TS 1008)	Fő	472	394	334	208	93
	%	13,0%	13,6%	13,0%	12,0%	10,5%
50-54 év (TS 1009)	Fő	462	365	312	213	103
	%	12,7%	12,6%	12,2%	12,2%	11,6%

55-59 év (TS 1010)	Fő	596	458	371	241	117
	%	16,4%	15,8%	14,5%	13,9%	13,1%
59 év feletti (TS 1011)	Fő	131	197	328	247	205
	%	3,6%	6,8%	12,8%	14,2%	23,0%

TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

A különböző korcsoportokban 2013. évhez képest csökkent a munkanélküliek száma, azonban a nyugdíjkorhatár emelkedése következtében az 59 év feletti regisztrált munkanélküliek száma folyamatosan emelkedik, míg 2013-ban 6,3% volt, addig 2017-ben 23 %-ra emelkedett.

A munkanélküliek és a 180 napnál hosszabb ideje regisztrált munkanélküliek/nyilvántartott álláskeresők száma és aránya

Év	Nyilvántartott álláskeresők/regisztrált munkanélküliek száma			180 napnál hosszabb ideje nyilvántartott álláskeresők/regisztrált munkanélküliek száma					
	fő			fő			%		
	Nő	Férfi	Összesen	Nő	Férfi	Összesen	Nő	Férfi	Összesen
2013	1 860	1 775	3 635	10 527	9 471	19 998	566,0	533,5	550,2
2014	1 544	1 353	2 897	9 285	8 076	17 361	601,5	596,9	599,3
2015	1 375	1 188	2 562	8 740	7 264	16 004	635,9	611,7	624,7
2016	950	790	1 740	5 827	4 437	10 264	613,7	561,5	590,0
2017	562	477	1 039	n.a	n.a	n.a	-	-	-

TEIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

A regisztrált munkanélküliek közül 180 napnál hosszabb ideje nyilvántartott (tartós) álláskeresők száma 2013. évhez képest 2016-ban 9734 fővel csökkent. A tartós nyilvántartott álláskeresők száma 2016-ban hatszorosa a 180 napnál rövidebb ideje nyilvántartott álláskeresőknek. A foglalkoztatás elősegítése érdekében egyik legnehezebb feladat a tartós munkanélküliek részére szervezett olyan segítő programok szervezése, melynek segítségével visszavezethetők lennének a munka világába.

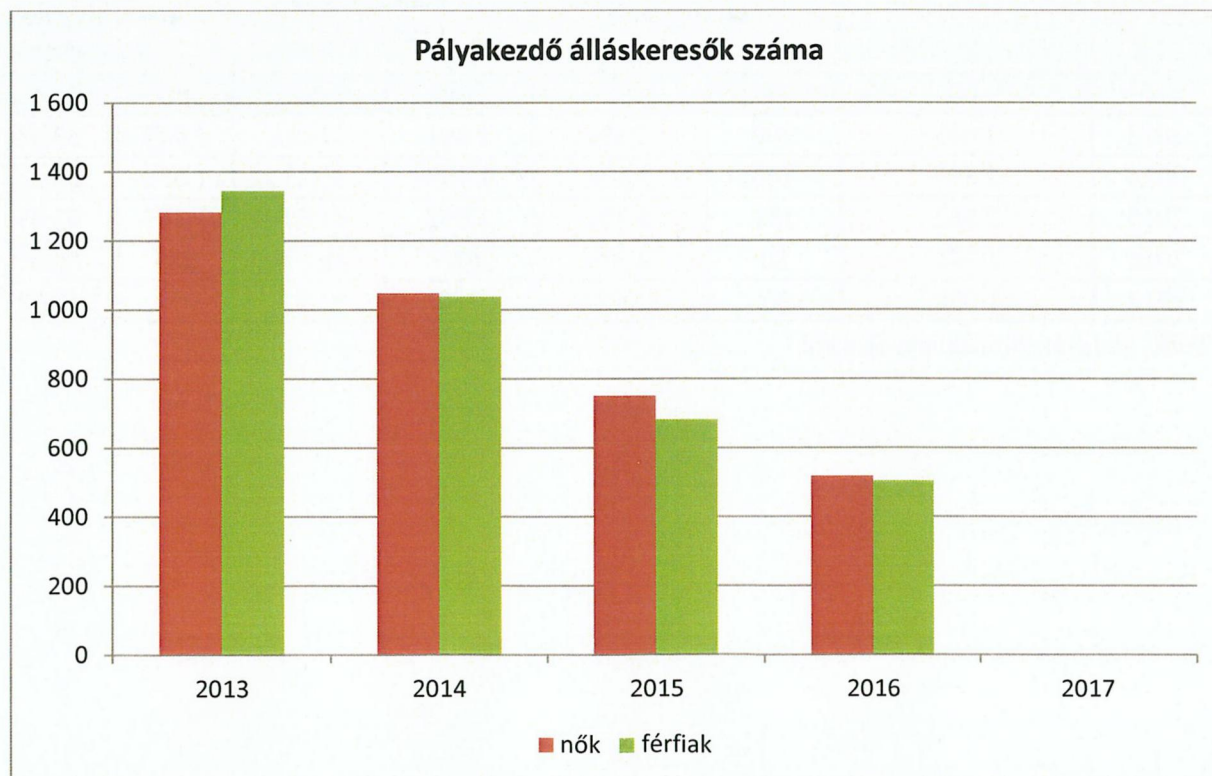
Pályakezdő álláskeresők száma és a 18-29 éves népesség száma

Év	18-29 évesek száma			Nyilvántartott pályakezdő álláskeresők száma					
	Nő	Férfi	Összesen	Nő		Férfi		Összesen	
	Fő	Fő	Fő	Fő	%	Fő	%	Fő	%
2013	7 401	7 104	14 505	1 283	17,3%	1 345	18,9%	2 628	18,1%
2014	7 649	7 256	14 905	1 048	13,7%	1 038	14,3%	2 086	14,0%
2015	7 665	7 178	14 843	751	9,8%	682	9,5%	1 433	9,7%
2016	7 567	7 067	14 634	518	6,8%	504	7,1%	1 022	7,0%
2017	7 676	7 344	15 020	n.a	-	n.a	-	-	-

TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

A pályakezdő munkanélküliek közé azok a fiatalok sorolhatók, akik még nem töltötték be a 25. (felsőfokú végzettség esetén a 30.) életévüket. A pályakezdő munkanélküliek köréből automatikusan kiesnek azok, akik valamilyen egyéb ellátásban (pl. gyermekgondozási ellátás) részesülnek. A fiatalok távolmaradását főként az oktatási, képzési idő meghosszabbodása indokolja, ugyanakkor jelentősen megnőtt az iskola befejezése utáni munkahelykeresés ideje is, a tanulás melletti rendszeres munkavégzés pedig továbbra sem tekinthető tipikusnak.

A nyilvántartott pályakezdő álláskeresők száma 2013-hoz képest tovább csökkent a 18-29 év közötti korcsoportban. 2013-ban a 18-29 évesek 18,1 %, 2016-ban 7% -a pályakezdő álláskereső.

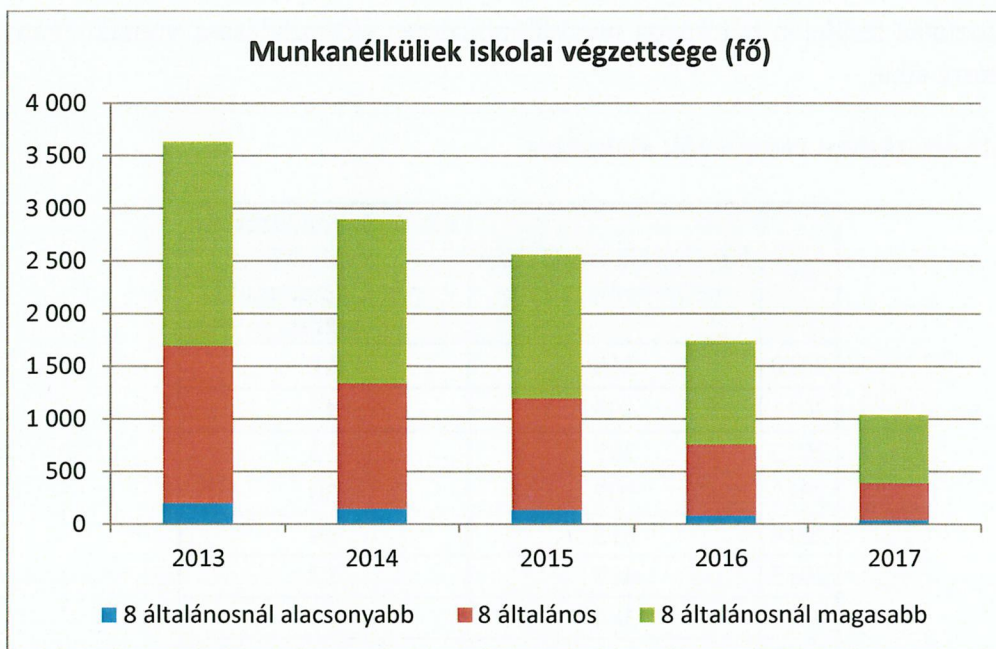

A foglalkoztatottság szintje függ az egyének iskolai végzettségétől. A nemzetközi összehasonlításban alacsony hazai foglalkoztatási arányt jelentős mértékben az alacsony iskolai végzettségűek foglalkoztatási elmaradása magyarázza. Emellett a magyar képzési rendszer negatívumaként jelentkezik a túlképzés, elsősorban a felsőfokú végzettséggel rendelkezők aránya nőtt meg az utóbbi években, oly mértékben, amelyet a munkaerő-piaci szükségletek nem indokolnak. A szakmunkás képzés egyre inkább háttérbe szorul, a munkaerő-piac igényeinek megfelelő, szakképzettséggel rendelkező munkaerő egyre kevesebb. A szakiskolai képzésben szakképzettséget szerzett fiatalok, az oktatási rendszerből való kilépésekor rosszabb eséllyel vesznek részt a munkaerő-piacon, mint az érettségit adó iskolatípusban végzett fiatalok. A szakképző intézményeket jellemzően az általános iskolát gyengébb eredménnyel végzett fiatalok választják, akiknek a szülők – anyagi, iskolázottságbeli hiányosságok miatt – a tanuláshoz segítséget nem tudnak nyújtani. A pályakezdő fiatalok munkába állását segíti, hogy a munkaadók támogatást igényelhetnek a szakképzettséggel rendelkező pályakezdő álláskeresők munkatapasztalat-szerző foglalkoztatásához. A támogatást az állami foglalkoztatási szervként eljáró járási, fővárosi kerületi hivatal biztosítja a munkaadó által benyújtott támogatási kérelem alapján.

Regisztrált munkanélküliek száma iskolai végzettség szerint

Év	Nyilvántartott álláskeresők száma összesen	A nyilvántartott álláskeresők megoszlása iskolai végzettség szerint					
		8 általánosnál alacsonyabb végzettség		Általános iskolai végzettség		8 általánosnál magasabb iskolai végzettség	
		Fő	%	Fő	%	Fő	%
2013	3 635	200	5,5%	1 491	41,0%	1 944	53,5%
2014	2 897	145	5,0%	1 193	41,2%	1 559	53,8%
2015	2 562	131	5,1%	1 062	41,5%	1 369	53,4%
2016	1 740	80	4,6%	676	38,8%	985	56,6%
2017	1 038	37	3,6%	350	33,7%	651	62,7%

TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

2017-ben a regisztrált álláskeresők 33,7 %-a a munkaerőpiacon alig konvertálható általános iskolai végzettséggel rendelkezik, melynek oka az újratermelődés azokban a családokban, ahol a szülők iskolai végzettsége szintén alacsony, így a fiatalok számára nincs motiváció. A regisztrált álláskeresők között csökkent a 8 általánosnál alacsonyabb végzettségűek száma és nőtt a 8 általánosnál magasabb iskolai végzettséggel rendelkezők száma.

A kerület lakosságának iskolai képzettségi szintje elmarad Budapest egészét tekintve. 2016-ban a munkanélküliek 43,44 %-a, 2017-ben 37,28 %-a általános iskolai vagy annál alacsonyabb iskolai végzettséggel rendelkezik, szakmája nincs. Ezen rétegen belül halmozottan hátrányos helyzetűek az idősebb, nyugdíj előtt álló korosztály, a gyermekvállalást követően a munkaerő-piacra visszatérő nők, valamint a megváltozott munkaképességűek és a fogyatékos emberek.

A 2011-es népszámlálás adata alapján az iskolai végzettség arányait tekintve Józsefváros területi egységei között jelentős különbségek figyelhetők meg. Míg a Tisztviselőtelep, Százados negyed és a Palotanegyed lakói körében kiemelkedően magas a felsőfokú végzettségűek aránya, 38,9%, 44,1% és 40,8%, addig a kerületen belül is legkedvezőtlenebb helyzetű Magdolna negyedben ez az arány csak 17,3%.

A Kormányhivatal Foglalkoztatási Osztálya a munkaerő-piaci képzések lebonyolításában, a képzési lehetőségek felkutatásában, a pályaválasztási tevékenységben az intézményi és a piaci képzőkkel tart fenn kapcsolatot.

A kerületben működő Lakatos Menyhért Általános Iskola és Gimnáziumban lehetőség van felnőttoktatás keretében általános iskolai és középiskolai végzettséget szerezni.

Komoly probléma, hogy – egy országos adat szerint – a 16 év feletti lakosság 51 %-a még mindig digitálisan írástudatlan. Különösen nagy a lemaradás – az idősek mellett – a munkanélküliek, a hátrányos helyzetűek, a kistelepüléseken élők és alacsony végzettségűek körében, akiket szinte csak a felnőttképzés keretében lehet megszólítani.

A foglalkoztatás területén hátrányos megkülönböztetés előfordulására vonatkozóan nem áll rendelkezésre adat.

Közfoglalkoztatásban résztvevők alakulása

év	Közfoglalkoztatásban résztvevők száma	Közfoglalkoztatásban résztvevő romák/cigányok száma
2010	346	61
2011	450	45
2012	307	33
2013	507	30
2014	615	69
2015	417	87
2016	384	64
2017	118	64

önkormányzat

A foglalkoztatás elősegítéséről és a munkanélküliek ellátásáról szóló 1991. évi IV. törvény 8. § (4) bekezdése alapján a közfoglalkoztatás megszervezése a települési önkormányzat kötelező feladata.

A Józsefvárosi Önkormányzat 1999 óta biztosít támogatást a közfoglalkoztatási programok megvalósításához a józsefvárosi álláskeresők számára. Ennek köszönhetően az elmúlt 17 évben több ezer kerületi álláskereső juthatott 25 józsefvárosi intézmény közreműködésével hosszabb-rövidebb ideig munkalehetőséghez.

A közfoglalkoztatás egyfelől az aktív korúak segélyére jogosultak munkalehetőséghez juttatását célozza, másfelől egyfajta munkaszocializációs terep, melynek segítségével az évek óta állás nélkül lévők visszaszokhatnak a munka világába. Ugyanakkor a közfoglalkoztatás munkalehetőséget biztosít azon álláskeresők számára is, akik iskolai végzettségüknél, életkoruknál, élethelyzetüknél fogva kisebb eséllyel képesek elhelyezkedni a nyílt munkaerőpiacon. Az intézmények többféle munkalehetőséget kínálnak: irodai ügyviteli, kézbesítő, konyhai kisegítő, karbantartó, kertész, intézménytakarító, zenész, közterület-takarító, munkavezető, intézményi segédmunkás.

A közfoglalkoztatottak a kerület számára rendkívül értékes munkát végeznek: tevékeny részvételükkel nagyban segítik a fogadóintézmények működésének zavartalanságát, a közterületek, közparkok tisztaságát, valamint a Józsefvárosi Cigányzenekar rengeteget tesz a kerületi roma zenei kultúra ápolásáért és népszerűsítéséért.

A kerületi közfoglalkoztatás koordinációját 1999. szeptemberétől 2014. május 1 napjáig a Budapest Esély Nonprofit Kft. végezte. A Budapest Esély Nonprofit Kft. feladata többek között a kerületi közfoglalkoztatás tervezése, az ezzel kapcsolatos egyeztetések lefolytatása,